

Eğitim Stratejilerinin Yapılandırılması ve Yönteminin İncelenmesi

Kenan Kaçmaz

Tarih Öğretmeni

kenan.kacmaz@hotmail.com, ORCID:0009-0004-4066-6453

Murat Türedi

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

muratturedi80@gmail.com, ORCID:0009-0006-6845-3083

Şerife Türedi

Tarih Öğretmeni

serifeturedi@hotmail.com, ORCID:0009-0004-6455-4608

Yeter Kaçmaz

İngilizce Öğretmeni

ytr.yldrm@gmail.com, ORCID:0009-0005-7878-6781

Özet

Eğitimde strateji formülasyonu, aktörlerin alternatifleri nasıl hazırladıklarını inceler, bu süreçte kullanılması için birtakım gereçleri ortaya koyar ve bazı strateji alternatiflerinin neden gündeme geldiklerini ya da gündemden düştüklerini açıklar. Bu bağlamda gündem oluşturulması, problemlerin tanımlanması, uygulama, strateji koalisyonlarının kurulması gibi başka faaliyetlerle ilişkilidir. Ancak strateji formülasyonunun özgün tarafı kamu stratejilerinin mikro düzeyine odaklanmasıdır. Neden bazı strateji gereçlerinin ve eğilimlerinin kullanıldığı, bu gereçleri kullanılırken problemler ve ilgili taraflar hakkında göz önünde bulundurulmuş varsayımlar ve bunların kaynakları da sürece dahil edilir. Eğitim stratejilerini yapılandırma formülasyonunun şekillendirildiği koşulları açıklama çok önemli olduğu kadar, strateji yapmada ekonomik, sosyal, coğrafik, tarihsel, kültürel sınırlılıkları dikkate almak da gerekmektedir. Eğitim stratejileri yapılırken ülkenin ekonomik durumunu dikkate almak önemlidir. Başarılı bir strateji formülasyonu için strateji yapımcıların gelecek yıllarda karşı karşıya kalacağı ekonomik zorlukları iyi bir şekilde analiz etmeleri ve başa çıkılması gereken zorlukları doğru bir şekilde tanımlamaları gerekmektedir. Sosyal çevre, bireyler ve gruplar olarak insanların tüm hayatını kapsar. Sosyal ilişkiler ve etkileşimler sebebiyle toplumdaki

Eğitim Stratejilerinin Yapılandırılması ve Yönteminin İncelenmesi

insanlar arasında din, felsefi inanç, mezhep, değer ve düşünce farklılıkları bulunmaktadır. Bu farklılıklar sivil toplumda bulunan diğer kurumların oluşmasına kaynaklık etmektedir. Bu çerçevede, strateji yapıcılar ülkenin toplumsal yapısının iyi analiz ederek strateji geliştirmek zorundadırlar.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim Stratejisi, Yapılandırma, Yöntem

Structuring and Examining the Method of Educational Strategies

Abstract

Strategy formulation in education examines how actors prepare alternatives, sets out some tools for use in this process, and explains why some strategy alternatives have been brought up or dropped from the agenda. In this context, it is related to other activities such as creating an agenda, identifying problems, implementing and establishing strategy coalitions. However, the original side of the strategy formulation is the focus on the micro-level of public strategies. Why some strategy tools and trends are used, the assumptions that are taken into account about the problems and related parties when using these tools, and their resources are also included in the process. As important as it is to explain the conditions under which the formulation of structuring educational strategies is shaped, it is also necessary to take into account economic, social, geographical, historical, and cultural limitations in making strategies. It is important to take into account the economic situation of the country when making educational strategies. For a successful strategy formulation, strategists need to analyze the economic challenges they will face in the coming years well and correctly identify the challenges that need to be dealt with. The social environment covers the entire life of people as individuals and groups. Due to social relations and interactions, there are differences in religion, philosophical belief, sect, values and thoughts among people in society. Dec. These differences are the source of the formation of other institutions in civil society. Within this framework, strategy makers have to develop strategies by analyzing the social structure of the country well.

Key Words: Education, Educational Strategy, Configuration, Method

Giriş

Geleneksel kamu stratejisi süreci modellerinde strateji formülasyonu, strateji üretiminin karar vermeden önceki aşamasıdır. Bir problemin ele alınması ve nihai strateji kararının hazırlanmasında söz konusu olan olası çözümlerin sayısının azaltılması için bir dizi strateji alternatifinin tespit edilmesi ve/veya oluşturulmasını içerir.

Strateji formülasyonu sırasında genellikle aşağıdaki sorulara cevap aranır (Sidney'den aktaran Demir, 2011):

- 1.Tasarı, strateji uygulamasına yardım etmiş midir veya zorlaştırmış mıdır?
- 2.Kurum, stratejinin veya programın yönetimini organizasyonel olarak becerebilecek midir?
- 3.Enstrümanlar etkili olarak uygulanabilecek midir?
- 4.Bu problemi ele almaya dönük plan nedir?
- 5.Hedefler ve öncelikler nelerdir?
- 6.Bu hedeflere ulaşmak için ne gibi opsiyonlar mevcuttur?
- 7.Her bir opsiyonun faydası ve maliyeti nedir?
- 8.Her bir alternatifle ilgili olarak ne gibi pozitif ve negatif dışsallıklar vardır?
- 9.Stratejinin tasarımı problemin yapısına uygun bir şekilde yapılmış mıdır?
- 10.Stratejinin etkin ve verimli uygulanmasını engelleyecek politik engeller var mıdır?
- 11.Uygulandığında strateji çözüm hedef nüfus üzerinde ne derece etkili olacak?
- 12.Potansiyel faktörler stratejinin uygulanmasını zorlaştırır mı veya engeller mi (Theodoulou & Kofinis, 2004, s. 168-169)?

Bu yaklaşım, strateji sürecine katılanların daha önceden bir problem tespit edip tanımladıklarını ve daha sonra strateji gündemi aşamasına geçtiklerini varsaymaktadır. Dolayısıyla, bir dizi alternatifin formüle edilmesi, söz konusu probleme dönük çeşitli yaklaşımların tespit edilmesini ve daha sonra her bir yaklaşımı oluşturan spesifik strateji gereçlerinin tasarlanmasını içermektedir.

Her bir alternatif için yasama ve düzenleme çalışmalarının tasarlanması, her birinin kime ve nasıl etki edeceğinin hesaplanması ve ne zaman etkilerini göstereceklerinin öngörülmesi, bu sürecin önemli unsurlarıdır (Demir, 2011).

Çevik ve Demirci (2012) de stratejilerin formülasyonunda aşağıdaki soruların cevaplandırılması gerektiğini belirtmektedir (s. 57):

- 1.Stratejinin hedefleri nelerdir?

2.Stratejinin şekillendirmesine kimler katılmaktadır?

3.Strateji olarak kabul edilen yasal düzenleme nedir?

4.Strateji niçin ve nasıl benimsenmiştir?

EĞİTİM STRATEJİLERİNİN YAPILANDIRILMASI

Parsons (1995) eğitim stratejilerini yapılandırma formülasyonunun şekillendirildiği koşulları açıklamanın çok önemli olduğunu vurgulamakta ve strateji yapmada ekonomik, sosyal, coğrafik, tarihsel, kültürel sınırlılıkları dikkate almak gerektiğini söylemekte ve stratejilerinin küreselleşme sınırları bağlamında gerçekleştirildiğini savunmaktadır (s. 207).

1.Ekonomik Sınırlılıklar

Eğitim stratejileri yapılırken ülkenin ekonomik durumunu dikkate almak önemlidir. Başarılı bir strateji formülasyonu için strateji yapıcıların gelecek yıllarda karşı karşıya kalacağı ekonomik zorlukları iyi bir şekilde analiz etmeleri ve başa çıkılması gereken zorlukları doğru bir şekilde tanımlamaları gerekmektedir.

Parsons (1995), mevcut kaynak sınırlamalarının strateji kararlarına dahil olduğunu söylemektedir. Bu, eğitim stratejilerinin mevcut kaynaklar tarafından belirlendiği anlamına gelmektedir (s. 208). Ülke ekonomisinin göz ardı edilerek geliştirilen bir stratejisinin başarıyla uygulama şansı çok zayıftır.

Gildenhuis (1993) stratejiyi formüle ederken ekonomik durumun strateji yapıcılar ile kanun koyucuları karşı karşıya getiren bir sorun olduğunu dile getirmektedir. Nitekim strateji yapıcılar sınırlı bir bütçe ile en iyi stratejiyi oluşturmak zorundadırlar (Gildenhuis'den aktaran Matshikwe 2004, s. 12).

2.Sosyal Sınırlılıklar

Sosyal çevre, bireyler ve gruplar olarak insanların tüm hayatını kapsar. Sosyal ilişkiler ve etkileşimler sebebiyle toplumdaki insanlar arasında din, felsefi inanç, mezhep, değer ve düşünce farklılıkları bulunmaktadır.

Bu farklılıklar sivil toplumda bulunan diğer kurumların oluşmasına kaynaklık etmektedir. Bu çerçevede, strateji yapıcılar ülkenin toplumsal yapısının iyi analiz ederek strateji geliştirmek zorundadırlar (Matshikwe, 2004, s. 12).

3.Teknolojik Sınırlılıklar

Eğitim stratejileri hızla gelişen teknolojik ortamda formüle edilmektedir. Fow, Schwella ve Wissing (1991) eğitim örgütlerinin onların teknolojik çevreleri ile etkileşim içinde olmalarına teşvik edilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Eğitim organizasyonları yenilikçi ve etkili olmalıdır. Aksi takdirde değişim onların katkıları olmaksızın belirlenecektir. Bunun anlamı şudur ki; eğitim stratejisi formülasyonunda teknolojik gelişmenin etkisi göz ardı edilemez ve azımsanamaz (Fow, Schwella ve Wissing'den aktaran Matshikwe, 2004, s. 12-13). Dolayısıyla strateji yapıcılar strateji formülasyonunda ülkenin teknolojik imkânlarını göz önüne bulundurmalarıdır.

Türkiye'de son yıllarda yapılan eğitim planlamalarında da eğitimde teknolojinin imkânlarından azami derecede faydalanma yolları aranmaktadır. Bu çerçevede, okullarımızın tamamına yakın bir sayıya bilgisayar ve internet hizmeti ulaştırılmış, Fatih projesi çerçevesinde sınıflar akıllı tahtalarla donatılmış ve teknolojiye erişimlerini sağlamak amacıyla öğrencilere tablet bilgisayarlar dağıtılmıştır.

4.Coğrafik Sınırlılıklar

Bir ülkenin coğrafik yapısının strateji formülasyonunda önemli etkisi vardır. Strateji formülasyonunun “Nasıl?” ve “Niçin?”ini belirleyebilir. Belirli bir bölgede inşa edilen bir okulun niçin belirli bir tipte yapıldığını açıklayabilir (Matshikwe, 2004, s.13).

Türkiye’de farklı iklim özellikleri görüldüğünden inşa edilecek okulun özellikleri de buna göre değişmektedir. Örneğın, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde kış şartları daha ağır olduğundan okul binalarının inşası ağır kış şartlarına dayanıklı olacak şekilde yapılmakta, yakıt giderleri buna göre planlanmaktadır.

5.Kültürel Sınırlılıklar

Strateji yapıcılar strateji formülasyonunda ülkenin kültürel yapısını dikkate almak zorundadırlar. Çünkü aile yapısı, felsefi ve dini inanç ile düşünce farklılıkları stratejiyi etkileyen önemli unsurlardır.

Fox, Schwella, ve Wissink (1991, s.20) aile dahil kültürel sistemler olarak resmi ve özel tüm kurumları açıklamaktadır. Onlara göre kurumlar, özellikle homojen toplum olmayan ülkelerdeki strateji formülasyonu üzerine önemli bir kısıtlama uygulamaktadırlar. Bu, stratejilerin kültürel ve dini çeşitliliğı karşılaması ve uyumlu olması gerektiğı anlamına gelmektedir (Matshikwe, 2004, s. 13).

6.Tarihsel Sınırlılıklar

Eğitimle ilgili önceki tarihlerde alınan kararlar, yasal düzenlemeler stratejiyi sınırlandırmaktadır. Bu konuda Parsons (1995) strateji yapıcılarının izin verilen anayasal düzenlemeler, yetkinin yerel dağılımı, yasama ve yürütme ilişkileri çerçevesinde çalışmak zorunda olduklarını belirtmektedir.

Ayrıca, eski stratejiler, mevcut sorunların nasıl tanımlanacağı, hangi stratejilerin ve yöntemlerin

kullanılacağı konusunda önemli bir etkiye sahip olmaktadır (Aktaran Matshikwe, 2004, s. 13).

7.Küreselleşme Sınırlılıkları

Stratejiyi sınırlayan önemli etkenlerden birisi de küreselleşmedir. Bekker (1996) soğuk savaşın sona ermesinden bu yana yeni bir dünya düzeninin ortaya çıktığını savunmaktadır. Nitekim ülkelerin birbirlerine küresel bağımlılıkları artmış ve küresel ekonomi büyümüştür (Matshikwe, 2004, s. 15).

Parsons (1995), bir strateji gündeminin artık sadece tamamen ulusal sınırlarla tanımlanmadığını ve belirlenmediğini ifade etmektedir. Stratejik sistem bir “dünya sistemi” olarak tanımlanan şeyin içinde işlemektedir. Artık stratejik sistemin sınırları dış baskılar ve etkilerle delinebilmektedir.

Eğitim sistemleri dünyanın küreselleşmesiyle birlikte kendilerini sorgular duruma gelmiştir. Artık ulusal düzeyde insan yetiştirmek yeterli olmamakta, evrensel normlara göre eğitim sistemleri düzenlenmektedir. Strateji yapıcılar da stratejilerini yenedünya düzenine göre formüle etmektedirler (Matshikwe, 2004, s. 15).

EĞİTİM STRATEJİSİ YÖNTEMİ

Eğitimde strateji formülasyonu, aktörlerin alternatifleri nasıl hazırladıklarını inceler, bu süreçte kullanılması için birtakım gereçleri ortaya koyar ve bazı strateji alternatiflerinin neden gündeme geldiklerini ya da gündemden düştüklerini açıklar.

Bu bağlamda gündem oluşturulması, problemlerin tanımlanması, uygulama, strateji koalisyonlarının kurulması gibi başka faaliyetlerle ilişkilidir. Ancak strateji formülasyonunun özgün tarafı kamu stratejilerinin mikro düzeyine odaklanmasıdır.

Neden bazı strateji gereçlerinin ve eğilimlerinin kullanıldığı, bu gereçleri kullanılırken problemler ve ilgili taraflar hakkında göz önünde bulundurulmuş varsayımlar ve bunların kaynakları da sürece dahil edilir.

Eğitim Stratejilerinin Yapılandırılması ve Yönteminin İncelenmesi

Strateji formülasyonu, ampirik ve normatifi bir araya getirir; bir taraftan eğilimleri düzenleyip ilişkileri açıklarken diğer taraftan da süreçler ve gereçlerin değerlendirilmesi noktasında normatif kriterler önerir ve bunların demokratik bir toplum üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurur (Sidney, 2007).

Strateji formülasyonu sürecinin bir özelliği de gündem oluşturmada farklı olarak, halkın gözünün önünde cereyan etmemesidir (Demir, 2011).

Strateji formülasyonu, bürokrasiler içinde, çıkar gruplarının ofislerinde, meclis toplantı odalarında, özel komisyonların toplantılarında, düşünce kuruluşlarının (think-tank)mekânlarında gerçekleşmektedir ve detaylar genellikle ilgili kurumların çalışanlarıtarafından oluşturulmaktadır (Dye, 2002, s. 41).

Diğer bir deyişle, strateji formülasyonunun uzmanların işi olduğu söylenebilir; bunlar Kingdon'un "gizli katılımcılar" ya da Fischer'in "teknokrat veya bilgi seçkinleri" dediği kişilerdir (Sidney'den aktaran Demir 2011).

Problemi tanımlama ve çalışmadan sonra yeni bir kamu stratejisi belirlenebilir veya geliştirilebilir. Bu basamağa, potansiyel engelleri belirtmek, alternatif çözümleri önermek, açık amaçları belirlemek ve bunları başarmak için atılması gereken adımları listelemek içinkamu görevlileri, toplumsal gruplar ve vatandaşlar arasındaki görüşmeler ve tartışmalar damga vurur.

Sürecin bu bölümü oldukça zor olabilir ve genellikle stratejinin yazılabilmesinden önce ödün vermeleri gerektirebilecektir. Bir defa, strateji geliştirilmeden önce yetkililer o problemle ilgili aynı kararda olmalıdırlar (Goodman, 2012).

Gündeme gelen herhangi bir problem kanun yapıcılarınca gerekli önem kazandığındaprobemin çözümü için formüle etme aşaması başlamaktadır. Bu süreçte değişik birçok aktörler ve sistemler birbirleriyle etkileşim içerisinde olurlar (Peters'den aktaran Kaptı, 2011, s. 31).

Kamu stratejilerinin oluşturulup şekillendirilmesinde rol oynayan aktörler arasında parlamento, akademi, sivil toplum, medya, kamu bürokratları sayılabilir (Çevik & Demirci, 2012, s. 58).

Yürütme kanadı daha çok problemlerin çözümü için en uygun yolların araştırılıp formüle edilmesi için alanın ilgili uzmanlarından bilgi toplarlar ve kanunlaştırma sürecindeki karar vericilere karşı hazırlık yaparlar (Kaptı, 2011).

Bir problemin çözümünde uzmanların kullanılmaması ve uygun yolların belirlenmesi için uygun

yöntemlerin kullanılmaması durumunda, kanunlaştırma süreci gerçekleşmiş olsa bile problemin gerçek manada çözüme kavuşması zayıf ihtimal olarak görülmektedir.

Dolayısıyla problemin asıl kaynağının tespit edilmesi ve çözüm alternatiflerinin belirlenmesinde bilimsel ve teorik bulguların değerlendirilerek karar verilmesi hususu son derece önemlidir. Fakat günümüz toplum yapısında subjektiviteyedayanan birtakım durumlardan dolayı bu aşama farklı grupların etkisiyle negatif yönde etkilenebilmektedir (Peters, 2007, s. 81).

İyi bir eğitim stratejisinin formüle edilmesinde şu hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

- 1.Kolay anlaşılabilir, yorumlanabilir olmalı ve açık bir şekilde formüle edilmelidir.
- 2.Strateji problemlerin temeline odaklanmalı ve gerçek çözümü üretecek bir yapıda formüle edilmelidir.
- 3.Herhangi bir eğitim stratejisinin formüle edilişi sırasında stratejiyi uygulayacak olanların durumları ve kapasiteleri de göz önünde bulundurulmalı ve uygulanabilir bir formül geliştirilmelidir.
- 4.Eğitim stratejileri dinamik bir yapı içerisinde sistemin kendini yenileyebileceği ve güncelleyeceği bir şekilde formüle edilmelidir.
- 5.Bir eğitim stratejisi formüle edilirken diğer benzer stratejilerle uyumlu olmasına ve herhangi bir çatışmaya sebebiyet vermemesine dikkat edilmelidir.
- 6.Eğitim stratejisi, temel insani değerlerle çatışmayacak ve toplumun temel dinamizmine zarar vermeyecek bir şekilde formüle edilmelidir.

İyi bir kamu stratejisinin formüle edilmesi, ilgili alana ilişkin detaylı bilgiye sahip olma, yerel ihtiyaçların neler olduğunu çok iyi bilme, formüle edilen strateji ile ilgili farklı alternatif ve fırsatların neler olduğunu bilme ve her türlü sınırlılıklardan haberdar olup ona göre strateji geliştirmek ile mümkündür (Kaptı, 2011, s. 31).

Sonuç

Eğitim stratejilerini yapılandırma formülasyonunun şekillendirildiği koşulları açıklama çok önemli olduğu kadar, strateji yapmada ekonomik, sosyal, coğrafik, tarihsel, kültürel sınırlılıkları dikkate almak da gerekmektedir.

Eğitim stratejileri yapılırken ülkenin ekonomik durumunu dikkate almak önemlidir. Başarılı bir strateji formülasyonu için strateji yapııcıların gelecek yıllarda karşı karşıya kalacağı ekonomik zorlukları iyi bir şekilde analiz etmeleri ve başa çıkılması gereken zorlukları doğru bir şekilde tanımlamaları gerekmektedir.

Sosyal çevre, bireyler ve gruplar olarak insanların tüm hayatını kapsar. Sosyal ilişkiler ve etkileşimler sebebiyle toplumdaki insanlar arasında din, felsefi inanç, mezhep, değer ve düşünce farklılıkları bulunmaktadır. Bu farklılıklar sivil toplumda bulunan diğer kurumların oluşmasına kaynaklık etmektedir. Bu çerçevede, strateji yapııcılar ülkenin toplumsal yapısının iyi analiz ederek strateji geliştirmek zorundadırlar.

Eğitim stratejileri hızla gelişen teknolojik ortamda formüle edilmektedir. Bazı araştırmacılar, eğitim örgütlerinin onların teknolojik çevreleri ile etkileşim içinde olmalarına teşvik edilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Eğitim organizasyonları yenilikçi ve etkili olmalıdır. Aksi takdirde değişim onların katkıları olmaksızın belirlenecektir. Bunun anlamı şudur ki; eğitim stratejisi formülasyonunda teknolojik gelişmenin etkisi göz ardı edilemez ve azımsanamaz. Dolayısıyla strateji yapııcılar strateji formülasyonunda ülkenin teknolojik imkânlarını göz önüne bulundurmalarıdır.

Strateji yapııcılar strateji formülasyonunda ülkenin kültürel yapısını dikkate almak zorundadırlar. Çünkü aile yapısı, felsefi ve dini inanç ile düşünce farklılıkları stratejiyi etkileyen önemli unsurlardır. Bazı araştırmacılar, aile dahil kültürel sistemler olarak resmi ve özel tüm kurumları açıklamaktadır. Onlara göre kurumlar, özellikle homojen toplum olmayan ülkelerdeki strateji formülasyonu üzerine önemli bir kısıtlama uygulamaktadırlar. Bu, stratejilerin kültürel ve dini çeşitliliği karşılaması ve uyumlu olması gerektiği anlamına gelmektedir.

Eğitimle ilgili önceki tarihlerde alınan kararlar, yasal düzenlemeler stratejiyi sınırlandırmaktadır. Bu konuda, strateji yapııcıların izin verilen anayasal düzenlemeler, yetkinin yerel dağılımı, yasama

ve yürütme ilişkileri çerçevesinde çalışmak zorunda oldukları belirtilmektedir. Ayrıca, eski stratejiler, mevcut sorunların nasıl tanımlanacağı, hangi stratejilerin ve yöntemlerin kullanılacağı konusunda önemli bir etkiye sahip olmaktadır.

Stratejik sistem bir dünya sistemi olarak tanımlanan şeyin içinde işlemektedir. Artık stratejik sistemin sınırları dış baskılar ve etkilerle delinebilmektedir. Eğitim sistemleri dünyanın küreselleşmesiyle birlikte kendilerini sorgular duruma gelmiştir. Artık ulusal düzeyde insan yetiştirmek yeterli olmamakta, evrensel normlara göre eğitim sistemleri düzenlenmektedir. Strateji yapıcılar da stratejilerini yenedünya düzenine göre formüle etmektedirler.

Kaynakça

Ata, B. (2007). Atatürk eğitim ve altruizm. N. Güngör (Ed.) Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze dil, kültür, eğitim içinde (s. 183-201). Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi.

Bardach, E. (2000). A practical guide for policy analysis: The eightfold path to more effective problem solving. New York: Chatham House.

Bayırbağ, M. K. (2013). Kamu politikası analizi için bir çerçeve. M. Yıldız & M. Z. Sobacı (Der.), Kamu politikası, kuram ve uygulama (1. Baskı). (s. 44-65). Ankara: Adres.

Çağlar, M. & Reis, O. (2007). Eğitimde paradigmalarda dönüşümler sürecinde çağdaş ve küryerel eğitim planlaması (1. Baskı). Ankara: Pegem A.

Demir, F. (2011). Kamu politikası ve politika analizi çalışmalarının teorik çerçevesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30, 107-120.

Demirtaş, B. (2008). Atatürk döneminde eğitim alanında yaşanan gelişmeler. Akademik Bakış Dergisi, 1(2), 155-176.

Erzan, A. (2005). Eğitim Yönetimi Sistemleri Günce, 32, 4-8. Avrupa Birliği-Türkiye Sosyal, Kültürel, Eğitim, Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi, 4(7), 24-67.

Fischer, F. (1996). Evaluating public. New York: Prentice Hall.

Huang, Z., Wang, T. & Li, X. (2015) The political dynamics of educational changes in China.

Avrupa Birliği-Türkiye Sosyal, Kültürel, Eğitim, Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi, 4(7), 24-67.

Kuş, E. (2003). Nicel-nitel araştırma teknikleri: Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi? Ankara: Anı.

Odabaşı, F. (2013). Algıları ve Bilgiyi Özümsenici Bireyler. Türkiye Sosyal, Kültürel, Eğitim, Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi, 4(7), 24-67.

Rizvi, F. & Lingard, B. (2010). Globalizing education policy. New York: Routledge. Sabatier, P. (1986). Top-down and Bottom-up Approaches to Implementation Research: A Critical Analysis and Suggested Synthesis. Journal of Public Policy, 6 (1), 21–48.

Sezgin, İ. (2019). 2019 yılında Türk milli eğitimi ve yönetimi ulusal sempozyumu. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim, Araştırma, Geliştirme Vakfı.

şimşek, H. (2013). OECD 2013 eğitim göstergeleri raporu: Ne ekersen onu biçersin. Türkiye Sosyal, Kültürel, Eğitim, Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi, 4(7), 24-67.

Toksöz, F. (2004). Assessment of public administration in Turkey. Retrieved from UNPAN Avrupa Birliği-Türkiye Sosyal, Kültürel, Eğitim, Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi, 4(7), 24-67.